

Vänsterpartiet Gävle

Brynäsgratan 38 B
802 85 Gävle

026-611 700
gavle@vansterpartiet.se
gavle.vansterpartiet.se

Motion till kommunfullmäktige i Gävle

2022-02-17

Motion: Återskapa medborgarrelationen

Bakgrund

Under lång tid till har kommunal förvaltning runt om i Sverige starkt präglats av NPM (New public management). Bakgrunden till NPM var föreställningen om att ledningen av offentlig verksamhet var resurskrävande och inte tillräckligt effektiv. Tanken var då att införa en modell som försökte efterlikna normer och styrmodeller som påminde om näringslivet och företagsvärlden.

Syftet med statlig, regional och kommunal verksamhet är att tillgodose medborgare och samhällsinvånare en service och en välfärd som skapar förutsättningar till den enskilde i ett samhälleligt kollektiv, att leva ett bra och gott liv. Det är ett syfte som markant skiljer sig från näringslivet och marknaden, vars främsta mål är skapa vinster som för varje år ska bli större än det föregående. Tillväxt!

Skillnaderna till trots var de som förespråkade NPM övertygade om att principen om den fria marknaden skulle kunna tillämpas inom den offentliga verksamheten, men för att göra det behövde det offentliga "marknadiseras".

Medborgarskapet

Den del av samhället som utgörs av Gävle kommun existerar enbart i relation till sina medborgare. Även om kommunen agerar i samspel med både stat, region och andra kommuner är dess främsta syfte att tillhandahålla en välfärd och en samhällsservice åt de medborgare som är bosatta eller vistas i kommunen. Kommunen har anförtratts dessa uppgifter, eftersom vi en gång i tiden fann att välfärden och de stora övergripande samhällsstrategiska frågorna, bäst lämpades att utföras i gemensam regi. Genom vårt demokratiska system väljer medborgarna sina förtroendevalda som får uppdraget att förvalta och utveckla det vi alla tillsammans äger till lika stor del, oavsett inkomst eller förmåga.

Vi är medborgare, inte kunder.

Som förtroendevalda är vi i allmänhetens tjänst, vi är medborgarnas representanter. Vi utför vår uppgift i relation till medborgarna, som

valt oss, inte betalat oss för våra tjänster. När vi adresserar medborgaren som kund, förflyttar vi relationen till att vara något annat än det den faktiskt är. Att vara kund är ingen rättighet, att vara kund är villkorat. För att få vara en kund krävs en motprestation, ofta genom betalning och om denna uteblir upphör kundrelationen.

Medborgarskapet är något helt annat, med den följer skyldigheter såsom att betala skatt och rättigheter som att kunna få försörjningsstöd vid behov, eller andra insatser från kommunen. Dessa rättigheter är garanterade, även om den enskilde inte har förmågan att betala skatt. Det innebär att medborgaren faktiskt har en starkare ställning än kunden, framförallt är medborgarna jämlika och kan inte sorteras in efter köpkraft.

När vi adresserar medborgaren som kund för vi in marknadens villkor i våra tankebanor och även om vårt handlingsutrymme regleras via våra lagar som är stiftade med medborgaren i åtanke, så leder begreppet kund till en värdeförskjutning som i det långa loppet kan leda oss bort från vårt egentliga syfte, dvs att förvalta det som vi alla äger gemensamt och villkora tillgängligheten av vår gemensamma välfärd.

Redan idag när vi tar ut avgifter för hemtjänst, hjälpmedel, kulturskolan och mycket annat, innebär det att steg tagits som gynnar de köpstarka framför de som inte har samma förmåga. Steg för steg förvandlas samhället genom de beslut politiken fattar, vägleda av de värderingar som råder och accepterats. Begrepp som kund och medborgare är sådana värdeord som anger en riktning och som antingen möjliggör eller omöjliggör framtida vägval. Det är förskjutningar som kan innebära att sådant som idag anses absurt och orimligt, imorgon anses fullt rimliga eftersom varje begrepp har en inneboende logik som följer med ordets värde.

T.ex. i en marknad, den värld där kunden befinner sig, har allt ett pris. Det är således fullt möjligt och logiskt att samhällskunden, kan komma att behöva betala för att få gifta sig, gå i skolan eller rent av för att få rösta i de allmänna valen. Medborgaren kan inte åläggas samma krav, eftersom det inte är förenligt med det värde som begreppet medborgare innebär.

Därför yrkar vi:

Återskapa medborgarrelationen genom att Gävle kommun aldrig använder begreppet kund i sin relation till medborgarna.

Seppo Laine
Isabella Bexell
Charlotta Lagnander
Kristina Sjöström
Vänsterpartiet Gävle